C/2024/1570

5.3.2024

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Nuorten rooli maaseudun kehittämisessä”

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2024/1570)

Esittelijä: **Nicoletta MERLO**

Komitean täysistunnon päätös	25.1.2023
Oikeusperusta	Työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
	Oma-aloitteinen lausunto
Vastaava jaosto	maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö
Hyväksyminen jaostossa	22.11.2023
Hyväksyminen täysistunnossa	14.12.2023
Täysistunnon numero	583
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	193/0/1

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 Eurooppa tarvitsee nuorten näkemyksiä, sitoutumista ja osallistumista, jotta kaikille voidaan rakentaa entistä parempi tulevaisuus. Maaseutualueilla on taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta ratkaiseva merkitys. On tärkeää varmistaa nuorten yhdenvertainen kohtelu ja täysipainoinen osallistuminen sekä maaseutu- että kaupunkialueilla.

1.2 On luotava kattavat välineet väestöä, yhteisöjen osallistumista ja maaseutualueiden nuorten tarpeita koskevien yksityiskohtaisten tietojen keräämiseksi. Investoinnit eriteltyjen tietojen tutkimukseen ja analysointiin ovat ratkaisevan tärkeitä kohdennettujen investointien, toimintapolitiikkojen ja palvelujen kannalta. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) suhtautuukin myönteisesti maaseudun seurantakeskuksen perustamiseen ja kannustaa keskittymään nuoriin keskittyvän tiedon keräämiseen ja hyvien käytäntöjen vaihtoon.

1.3 ETSK korostaa, että on tärkeää omaksua kokonaisvaltaisia ja monialaisia lähestymistapoja, joihin sisältyy maaseutuvaikutusten arviointi ja EU:n nuorisotesti, jotta voidaan varmistaa EU:n politiikojen pitkäkestoinen ja vaikuttava täytäntöönpano.

1.4 Jotta voitaisiin lisätä maaseutualueiden houkuttavuutta nuorten parissa, on välttämätöntä, että julkisia ja kaupallisia palveluja sekä nuorisopalveluja, laadukkaita työpaikkoja ja koulutusta, digitaalista ja fyysistä infrastruktuuria, julkista liikennettä, vapaa-ajan toimintaa ja nuorisokerhoja on helposti saatavilla.

1.5 Maaseutusopimuksen ([1]) ja nuorisoon keskittyviin toimien (kuten koulutus-, urheilu- ja vapaaehtoistoiminnan) kaltaisilla aloitteilla sekä Erasmus+ -ohjelman, Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevan ohjelman ([2]), LEADER/CLLD-ohjelman ([3]) ja paikallisyhteisöjen omien kehittämishankkeiden sekä nuorisovetoisten aloitteiden ja hankkeiden kaltaisilla ohjelmilla on keskeinen rooli pyrittäessä lisäämään nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja heidän osallistumistaan maaseudun kehittämiseen.

1.6 ETSK katsoo, että on olennaisen tärkeää edistää osallistavia väyliä sukupolvenvaihdokseen ja osallistavampaa useiden sidosryhmien hallintomallia, jossa ovat mukana nuorisojärjestöt, järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta ja poliittiset päättäjät ja jossa tunnustetaan uudet tavat, joilla nuoret voivat sitoutua toimintaan teknologian ja sosiaalisen median avulla.

([1]) https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-pact_en
([2]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_5402
([3]) https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld_en.html

1.7 ETSK katsoo, että maaseutualueiden kestävän talouden vauhdittamiseksi on ratkaisevan tärkeää tarjota laadukkaita työpaikkoja vakaiden ja kilpailukykyisten sopimusten, riittävän sosiaalisen suojelun ja yrittäjyyden tukemisen avulla. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleviin naisiin, vammaisiin, haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin sekä syrjäytyneisiin yhteisöihin. ETSK toteaa, että reilun kilpailun edistämiseksi, työntekijöiden oikeuksien turvaamiseksi ja tasapuolisten toimintaedellytysten luomiseksi on tarpeen tehostaa työehtosopimusneuvotteluja ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua sekä varmistaa sosiaalisen ehdollisuuden mekanismin soveltaminen.

1.8 On olennaisen tärkeää helpottaa maaseutualueiden nuorten yrittäjien mahdollisuuksia hankkia maata ja saada luottoa sekä tukea lyhyitä toimitusketjuja maaseutuyhteisöjen kestävän talouden ja kestävän kehityksen edistämiseksi. Komitea katsoo, että on tärkeää tarjota nuorille viljelemätöntä maatalousmaata ja luoda maavaranto niille nuorille viljelijöille, jotka haluavat viljellä maata. Leasing-järjestelyjen avulla nuoret voivat tuottaa tehokkaasti tällä hetkellä laiminlyödyllä maalla.

1.9 Kaikentasoisella koulutuksella on ratkaiseva rooli maaseudun kehittämisessä. Siinä olisi omaksuttava muutosvoimainen lähestymistapa, jossa otetaan huomioon paikalliset tilanteet ja yhteisön tarpeet. Järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla voi olla tässä keskeinen rooli, ja se olisi otettava mukaan näiden väylien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Lisäksi komitea pitää tärkeänä, että koulutuksessa nuorille välitetään tietoa maatalouselintarvikealasta, jotta heidät voidaan tutustuttaa maaseutuun ja jotta heille voidaan selventää elintarvikealan peruskonsepteja ja korostaa tuottajien tärkeää roolia elintarvikeketjussa. Tätä varten on ratkaisevan tärkeää sisällyttää maatalouselintarvikeala koulujen opetussuunnitelmiin.

1.10 ETSK korostaa, että niin Euroopan osaamisen teemavuonna kuin myöhemminkin olisi keskityttävä vihreän siirtymän hallintaan ja kestävän kehityksen toteuttamiseen tarvittavien taitojen hankintaan.

1.11 ETSK korostaa eurooppalaisten maaseutuyliopistojen ja hajautettujen julkisten palvelujen roolia maaseutuyhteisöjen erityistarpeisiin räätälöidyn koulutuksen, ohjauksen ja opastuksen tarjoamisessa. Tässä yhteydessä voisi olla hyödyllistä ottaa mukaan kansalaisyhteiskunnan organisaatiot sekä lisätä ja kehittää epävirallista koulutusta.

2. **Nuoret maaseutualueiden keskeisenä voimavarana**

2.1 Eurooppa tarvitsee kaikkien nuorten näkemyksiä, sitoutumista ja osallistumista rakentaakseen paremman, kestävän, osallistavan ja digitaalisen tulevaisuuden riippumatta siitä, asuvatko nämä nuoret maaseutu- vai kaupunkialueilla ([4]). Nykyiset ilmastonmuutoksen, biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen, viimeaikaisen pandemian ja Ukrainan sodan kaltaiset kriisit ovat korostaneet nykyisen järjestelmämme haurautta ja kiireellistä tarvetta muuttaa ajattelutapoja tarvitsemamme kestävän talouden suuntaan ([5]). Tässä yhteydessä on toteutettava periaatetta, jonka mukaan mitään aluetta ja ketään ihmistä ei jätetä jälkeen.

2.2 EU:n maaseutualueita koskevan pitkän aikavälin vision tarkoituksena ovat vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat maaseutualueet vuoteen 2040 mennessä ([6]). Vaikka lähes kolmannes EU:n väestöstä (137 miljoonaa ihmistä) asui maaseutualueilla vuonna 2021 ([7]), maaseutu- ja kaupunkialueiden välillä on edelleen merkittäviä eroja. Onkin tärkeää varmistaa nuorten yhdenvertainen kohtelu ja täysipainoinen osallistuminen sekä maaseutu- että kaupunkialueilla ja vahvistaa maaseudun ja kaupunkien yhteyksiä ([8]) kaikissa jäsenvaltioissa. Maaseutualueet ovat taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja kestävän elintarviketuotannon kannalta keskeisessä asemassa, mutta niiden haasteena on etenkin nuorten maaltamuutto ([9]).

2.3 EU:n nuorisostrategia 2019–2027 ([10]) toimii kehyksenä nuorisopolitiikkaa koskevalle eurooppalaiselle yhteistyölle. Sen tavoitteena on edistää nuorten osallistumista demokratian toimintaan ja varmistaa heidän aktiivinen osallistumisensa yhteiskunnassa. Strategiassa keskitytään kolmeen keskeiseen alaan (nuorten osallistuminen, yhteyksien luominen ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen) ja se sisältää 11 erityistä eurooppalaista nuorisotavoitetta.

2.4 Nuorisotavoitteella 6 (”Maaseutunuorten tukeminen”) pyritään saavuttamaan useita alatavoitteita:

([4]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kohti maaseudun ja kaupunkien kestävää kehitystä koskevaa kokonaisvaltaista strategiaa” (EUVL C 105, 4.3.2022, s. 49).
([5]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Tarvitsemamme kestävä talous” (EUVL C 106, 31.3.2020, s. 1).
([6]) COM(2021) 345.
([7]) Urban-rural Europe – introduction, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Urban-rural_Europe_-_introduction#Area_and_population).
([8]) https://www.iied.org/rural-urban-linkages
([9]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio” (EUVL C 290, 29.7.2022, s. 137).
([10]) https://youth.europa.eu/strategy_fi

— varmistetaan asianmukaisen infrastruktuurin, kuten julkisten palvelujen, datayhteyksien ja asuntojen saatavuus maaseutualueiden nuorille

— luodaan maaseutualueiden nuorten ulottuville pysyviä, korkealaatuisia työpaikkoja

— edistetään nuoria koskevien toimien hajauttamista, jotta he voivat antaa panoksensa paikallisyhteisöjen toimintaan

— otetaan maaseutualueiden nuoret aktiivisesti mukaan päätöksentekoprosesseihin

— varmistetaan maaseutualueiden nuorten pääsy korkealaatuiseen koulutukseen ja mentorointiin ja

— luodaan myönteinen kuva maaseutualueista ja säilytetään ja suojellaan maaseudun perinteitä.

2.5 Maaseudun nuorilla on tärkeä rooli, koska heillä on ideoita, inspiraatiota ja energiaa, joiden avulla maaseutualueista voi tulla entistä vahvempia, verkottuneempia, selviytymiskykyisempiä ja vauraampia. Luovuutensa ja innostuksensa ansiosta nuoret voivat olla aktiivisia maaseutuyhteisöjen jäseniä ja edistää uutta taloudellista toimintaa, joka tuo paikallistasolle uusia työpaikkoja.

2.6 Nuorten ratkaiseva rooli maaseudun kehityksessä on tunnustettava, ja on luotava kattavat välineet väestöä, yhteisöjen osallistumista ja maaseutualueiden nuorten tarpeita koskevien yksityiskohtaisten tietojen keräämiseksi. Investoinnit eriteltyjen tietojen tutkimukseen ja analysointiin (ottaen huomioon esimerkiksi sukupuolen, tutkintojen, kansallisuuden ja mahdollisten haavoittuvuuksien kaltaiset tekijät) ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta voidaan toteuttaa kohdennettuja investointeja, toimintapolitiikkoja ja palveluja, jotka vastaavat tutkittavien alueiden erityistarpeita. ETSK suhtautuukin myönteisesti Euroopan komission perustamaan maaseudun seurantakeskukseen ([11]) ja kannustaa keskittymään erityisesti nuoria käsittelevän tiedon keräämiseen.

2.7 Hyvien käytäntöjen vaihdon edistäminen on tärkeää, jotta voidaan kehittää tehokkaita politiikkoja, joilla lisätään maaseutualueiden potentiaalia ja tehdään niistä entistä houkuttelevampia nuorille. Kokemusten jakaminen ja EU:n resurssien hyödyntäminen voivat edistää näiden tavoitteiden saavuttamista ja varmistaa, että maaseutualueista tulee nuorten kannalta kukoistavia elinympäristöjä. On myös tärkeää tunnustaa maatalouselintarvikealan potentiaali houkuttelevien mahdollisuuksien luojana maaseutualueiden nuorille ja edistää sitä.

2.8 On olennaisen tärkeää omaksua kokonaisvaltaisia toimintatapoja, joihin kaikissa EU:n komission osastoissa sisältyy maaseutuvaikutusten arviointi ([12]) ja EU-tason nuorisotesti ([13]). Näillä lähestymistavoilla varmistetaan EU:n politiikkojen pitkäkestoinen ja vaikuttava täytäntöönpano, vähennetään eriarvoisuutta ja otetaan huomioon nykyisten ja tulevien sukupolvien tarpeet sekä maaseutu- että kaupunkialueilla. Tässä yhteydessä on varmistettava vahva yhteys maaseutu- ja kaupunkialueiden välillä.

3. **Maaseutualueiden houkuttelevuuden lisääminen nuorten kannalta**

3.1 Maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden nuorten mahdollisuuksien lisäämisestä 26. toukokuuta 2020 annetuissa neuvoston päätelmissä ([14]) todetaan, että EU:n väestö ikääntyy erityisesti maaseudulla, syrjäisillä alueilla ja saarilla ja että on tarpeen varmistaa julkisten ja kaupallisten palveluiden saatavuus ja käyttömahdollisuudet, laadukkaat työpaikat ja koulutus, digitaalinen ja fyysinen infrastruktuuri, julkinen liikenne ja vapaa-ajan toiminta.

3.2 Päätelmissä kehotetaan jäsenvaltioita edistämään toimintatapoja, joilla pyritään vähentämään eriarvoisuutta kaupunkialueiden sekä maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden välillä, ja kehittämään monialaisia toimenpiteitä, joissa otetaan huomioon näiden alueiden nuorten näkemykset. Näihin sisältyy yrittäjyyden ja erilaisten työllistymismahdollisuuksien edistäminen maataloudessa ja muussa taloudellisessa toiminnassa sekä yhteisötaloudessa ja osuuskunnissa. Jäsenvaltioita kehotetaan myös ottamaan nuoret mukaan paikallisyhteisöjen elämään erilaisten aktiivisen kansalaisuuden välineiden ja nuorille kohdistettujen palvelujen avulla ja edistämään EU:n ohjelmien ja aloitteiden, kuten LEADER/CLLD-ohjelman ja paikallisyhteisöjen omien kehittämishankkeiden, Erasmus+-ohjelman, Euroopan solidaarisuusjoukkojen, Euroopan sosiaalirahaston ja nuorisotakuun välisiä synergioita.

3.3 Huolimatta eräissä jäsenvaltioissa saavutetusta edistyksestä maaseutualueilla on edelleen vaikeuksia houkutella nuoria pääasiassa asianmukaisten palvelujen, kohtuuhintaisten asuntojen ja laadukkaiden työpaikkojen puuttumisen sekä henkilökohtaisen ja ammatillisen kehityksen esteiden vuoksi. Kaupunkialueita ja kaupunkien kehysalueita suositaan usein maaseutualueiden kustannuksella.

([11]) https://observatory.rural-vision.europa.eu/?lng=en&ctx=RUROBS
([12]) https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_fi
([13]) https://www.youthforum.org/topics/eu-youth-test
([14]) EUVL C 193, 9.6.2020, s. 3.

3.4 Näissä päätelmissä esitettyjen ehdotusten täytäntöönpano lisäisi maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden houkuttelevuutta nuorten parissa, sillä niiden tehokas soveltaminen johtaisi epäilemättä nuorten mahdollisuuksien parantumiseen maaseutualueilla.

3.5 Erityisesti on tarpeen

— edistää monialaisia toimintatapoja laadittaessa nuorisopolitiikkoja ja niihin liittyviä strategioita, joilla pyritään vähentämään kaupunkialueiden sekä maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden välistä epätasa-arvoa

— lisätä maaseutuyhteisöjen nuorten vaikutusmahdollisuuksia osallistavilla malleilla, joihin nuorisojärjestöt ja järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta osallistuvat, ja toteuttamalla nuorisotesti

— varmistaa, että jäsenvaltiot ja EU:n ohjelmat tukevat ja rahoittavat nuorisopalveluja ja nuorisokerhoja ja erityisesti syrjäisillä alueilla toimivien vapaaehtoisjärjestöjen tarjoamia palveluja ja asettavat ne etusijalle

— tarjota asianmukaisia kokoontumistiloja (urheilu- ja vapaa-ajantiloja) nuorille ja nuorisojärjestöille kiinnittäen erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin tai vammaisiin nuoriin

— parantaa maaseutu- ja kaupunkialueiden välisiä matkustusvaihtoehtoja investoimalla infrastruktuuriin ja kestävään liikkuvuuteen, myös paikallisiin julkisiin liikennepalveluihin, joita olisi edistettävä ja kannustettava

— investoida tietotekniikkainfrastruktuuriin ja laajakaistayhteyksiin, jotta varmistetaan yhteyksien toimivuus ja digitaalisten resurssien saatavuus

— tukea nuoria, jotka aikovat palata maaseudulle, talojen vuokraamista tai ostamista helpottavilla kohdennetuilla toimenpiteillä ja kannustaa hylättyjen talojen ja maan kunnostamiseen verohelpotusten avulla

— tarjota rahoitustukea, jotta nuoret voisivat hankkia maata, ja

— varmistaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulle asianmukaiset rakenteet työmarkkinasuhteiden vahvistamiseksi ja kunnollisten työolojen takaamiseksi kaikille.

3.6 Yksi maatalousalan kriittisistä haasteista liittyy maataloustuottajien ikääntymiseen. On hälyttävää, että vain yksi kymmenestä maataloustuottajasta on alle 40-vuotias. Tilanne on vieläkin huolestuttavampi naisten osalta, sillä vain joka kahdeskymmenes naispuolinen maataloustuottaja kuuluu tähän ikäryhmään. Vuonna 2020 noin 6,5 prosenttia eurooppalaisista tilanhoitajista oli alle 35-vuotiaita. Rahoituksen, maan ja pääoman saanti ja osaaminen ovat erityisiä huolenaiheita monille nuorille, jotka harkitsevat työskentelyä maataloudessa ([15]). Näihin kriittisiin kysymyksiin puuttuminen sekä sukupolvien välisen kuilun kaventaminen ja sukupuolten epätasa-arvon vähentäminen on olennaisen tärkeää maatalousteollisuuden tulevan kestävyyden ja osallistavuuden kannalta.

3.7 Uusi yhteinen maatalouspolitiikka tarjoaa jäsenvaltioille ratkaisuja sukupolvenvaihdosten ja sukupuolten tasa-arvon tukemiseksi sekä lisää tukea nuorille maataloustuottajille. Jäsenvaltioiden on käytettävä vähintään 3 prosenttia suorista tuista nuorten maataloustuottajien tukemiseen. Julkisista menoista 8,5 miljardia euroa on varattu nuorten maataloustuottajien toiminnan aloittamiseen, investointeihin ja toiminnan ylläpitämiseen ensimmäisinä vuosina. Näiden strategioiden tavoitteena on auttaa lähes 380 000 nuorta maataloustuottajaa vakiinnuttamaan toimintansa vuosina 2023–2027 ([16]). Näitä toimenpiteitä on valvottava tiiviisti. Lisäksi on tärkeää saavuttaa oikeudenmukaiset tuottajahinnat ja taloudellinen kestävyys, jotta voidaan varmistaa toteutettavien hankkeiden elinkelpoisuus. Jos maaseutu ei ole vauras ja viljava, se ei houkuttele nuoria.

3.8 YMP-verkoston ja maaseudun seurantakeskuksen olisi seurattava 380 000 uutta maataloustuottajaa koskevan tavoitteen lisäksi myös muiden työllistymismahdollisuuksien luomista samalla kun tuodaan esiin esteitä, edistetään sukupolvenvaihdoksia koskevia ratkaisuja sekä jaetaan maatalous- ja muita liiketoimintamalleja, myös yhteisötalouden ja osuuskuntien piiriin kuuluvia malleja.

([15]) Eurostatin alueellinen vuosikirja 2023.
([16]) YMP 2023-27: Nuoret viljelijät, Euroopan komissio.

3.9 Maatalouspolitiikan ja rahastojen lisäksi on tärkeää omaksua vankka eri alojen välinen poliittinen lähestymistapa, jossa otetaan huomioon sukupolvenvaihdokset. Tämä toimintatapa auttaa kuromaan kiinni maaseutualueiden ja kaupunkien välisiä eroja. Jotta maaseutualueet olisivat mahdollisuuksien ja elämänlaadun kannalta yhtä houkuttelevia kuin kaupunkialueet, on investoitava asumiseen ja kokoontumispaikkoihin. Covid-19-pandemia ja sitä seurannut etätyön lisääntyminen on saanut monet ihmiset muuttamaan maaseutualueille. Valitettavasti näiden alueiden digitalisaation puutteet ja riittämätön infrastruktuuri ovat edelleen merkittäviä haasteita, jotka vaikuttavat tietoliikenneverkkoihin ja haittaavat palvelujen saatavuutta.

3.10 Aloitteet, joilla tuetaan yhteisön osallistumista, kulttuuriperinnön säilyttämistä ja sukupolvien välistä vuoropuhelua, voivat edistää maaseudun nuorten yleistä hyvinvointia ja vahvistaa heidän identiteettiään. Alueilla, joilla uskonnolla ja kansalaisyhteiskunnan järjestöillä on näkyvä asema ja kirkot toimivat yhteisöllisinä tiloina, tällaisilla aloitteilla on tärkeä rooli kulttuurirakenteen muovaamisessa.

3.11 Myös aavikoituminen, kuivuus ja tulvat ovat merkittävä uhka Euroopan mailleen ([17]). Ilmastonmuutos, maaperän eroosio, kestämätön vesihuolto ja kestämättömät maankäyttökäytännöt pahentavat tilannetta entisestään. Tutkimukset osoittavat, että merkittävä osa Espanjaa, Etelä-Italia, Kaakkois-Eurooppa ja Tonavan suisto ovat erityisen haavoittuvia alueita aavikoitumista ajatellen. Jos asiaan ei puututa, noin 11 prosenttia Euroopan alueista saattaa olla vaarassa vuosisadan loppuun mennessä. Tämä hälyttävä suuntaus saattaa vaarantaa kasvinviljelyn ja karjankasvatuksen, mikä voi johtaa maataloudesta luopumiseen ja haavoittuvuuden lisääntymiseen. Tarvitaan kiireellisiä toimia, jotta voidaan lieventää ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja toteuttaa kestäviä maanhoitokäytäntöjä Euroopan maatalouden turvaamiseksi ([18]). Yhdistämällä tällaiset toimet sukupolvenvaihdokseen voidaan varmistaa nuorten aktiivinen osallistuminen kestäviin maatalouskäytäntöihin ja edistää ilmasto-oikeudenmukaisuuden tunnetta sekä varmistaa maaseutualueiden tasapainoinen ja kestävä tulevaisuus.

3.12 Maaseudun pitkän aikavälin selviytymiskyky edellyttää sukupolvien välistä yhteistyötä, joka perustuu keskinäiseen kunnioitukseen ja tukeen. Maaseudun Erasmus+-ohjelman ja muiden vaikutusmahdollisuuksia parantavien aloitteiden lisäksi olisi laadittava erityisiä mentorointipolitiikkoja. Lisäksi on investoitava enemmän oppisopimuskoulutukseen maa- ja metsätalouden lisäksi myös muilla maaseudun käsityö-, kulttuuri- ja yritysaloilla, jotta voidaan varmistaa osaamisen ja tietämyksen laadukas siirtäminen. Kouluissa tai muissa koulutusympäristöissä olisi tärkeää tarjota erityisiä tutorointi-ohjelmia kaupunkialueilla asuville nuorille, jotta he voisivat tutustua maaseutualueisiin ja maatalouteen.

3.13 Maataloustuottajien mielenterveysongelmat ja vapaa-ajan puute aiheuttavat lisähaasteita maaseutualueiden sosiaaliselle ja taloudelliselle kestävyydelle, ja niihin on puututtava asianmukaisesti. Farmwell-hankkeen ([19]) kaltaisia kokemuksia on edistettävä, tuettava ja jaettava asianmukaisesti.

3.14 Nuorille suunnattu kattava viestintästrategia, jonka julkiset laitokset kaikilla tasoilla ja nuorten parissa työskentelevät organisaatiot laativat, on olennaisen tärkeä, jotta voidaan edistää aloitteita tehokkaasti ja lisätä mahdollisuuksia maaseutualueilla.

4. **Hallinto**

4.1 Nuorten osallistuminen on ratkaisevan tärkeää maaseudun kehittämisen kannalta, koska nuoret kannattavat usein kestävää kehitystä ja ympäristönsuojelua. Nuoret olisi asetettava keskeiseen asemaan osallistavassa monisidosryhmäisessä hallintomallissa ja osallistettava päätöksentekoon kaikissa vaiheissa ehdotusten laatimisesta niiden täytäntöönpanoon ja seurantaan ([20]), myös perustamalla monialaisia foorumeja. Näissä osallistavissa väylissä sukupolvenvaihdosta varten olisi myös kartoitettava uusia tapoja, joilla nuoret voivat sitoutua toimintaan teknologian ja sosiaalisen median avulla.

4.2 Nuorten näkemyksistä, tavoitteista ja vaatimuksista on keskusteltava johdonmukaisesti ja ne on otettava huomioon, ja on varmistettava heidän tosiasiallinen osallisuutensa toimien, suunnitelmien ja ohjelmien hyväksymiseen ja täytäntöönpanoon.

4.3 Maaseutusopimus, maaseutuparlamentit ([21]) ja paikallisyhteisöjen omat kehittämishankkeet (LEADER/CCLD) ovat keskeisiä kehyksiä pyrittäessä lisäämään nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja luomaan heille merkittävä rooli. Näiden ohjelmien ja aloitteiden lisääminen antaa yhteisöille mahdollisuuden vastata tehokkaasti maaseudun haasteisiin ja edistää kestävää kehitystä.

([17]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kestävä vesihuolto ja ilmastohätätila: kiertotalouteen perustuvia ja muita ratkaisuja EU:n maatalouselintarvikejärjestelmää varten tulevassa sinisen kehityksen ohjelmassa” (EUVL C 349, 29.9.2023, s. 80).

([18]) Desertification and agriculture, Parlamentin tutkimuspalvelujen pääosasto.

([19]) https://farmwell-h2020.eu/

([20]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio” (EUVL C 290, 29.7.2022, s. 137) ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kohti nuorten järjestelmällistä osallistamista ilmastoa ja kestävää kehitystä koskevaan EU:n päätöksentekoon” (EUVL C 429, 11.12.2020, s. 44).

([21]) https://europeanruralparliament.com/index.php/home/about-us

4.4 Nuorisovaltuustojen ja nuorisojärjestöjen osallistuminen maaseutusopimusyhteisöön kansallisella tasolla vahvistaa maaseutualueiden ääntä, edistää yhteistyötä ja johtaa konkreettisiin sitoumuksiin, joita on vahvistettava kokonaisvaltaisilla ja alueellisilla lähestymistavoilla. Olisi kannustettava tietämyksen, välineiden ja parhaiden käytäntöjen vaihtoon EU-maiden ja EU:n ulkopuolisten maiden välillä.

4.5 Maaseutualueiden nuorten edustusta politiikassa on parannettava, jotta voidaan varmistaa, että heidän äänensä kuullaan ja jotta heidän tarpeensa ovat asianmukaisesti esillä.

5. **Kestävät työpaikat**

5.1 Maatalous ja elintarviketeollisuus työllistävät EU:ssa yli 44 miljoonaa ihmistä (pelkästään maatalousalalla työskentelee vakituisessa työsuhteessa 20 miljoonaa ihmistä) ([22]). Niiden on kuitenkin vaikea houkutella nuorempia sukupolvia houkuttelevien työpaikkojen rajallisen määrän ja monien työpaikkojen kausiluonteisuuden vuoksi.

5.2 Tämä vetovoiman puute nuorten osalta herättää huolta alan kyvystä mukautua monimutkaisiin toimintasuunnitelmiin, joissa keskitytään kestävään kehitykseen, kilpailukykyyn sekä sosiaalisiin ja ympäristöön liittyviin odotuksiin.

5.3 Näiden haasteiden ratkaisemiseksi on tärkeää tarjota laadukkaita työpaikkoja vakaiden ja kilpailukykyisten työsopimusten, riittävän sosiaaliturvan ja yrittäjyyden tukemisen avulla. Digitalisaatio ja pk-yrityksiä koskevat oikeudenmukaiset kilpailusäännöt voivat myös edistää kestävää taloutta maaseutualueilla erityisesti nuoria ajatellen.

5.4 Vahvat työehtosopimusneuvottelut, tehokas ja jäsennelty työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja sosiaalisen ehdollisuuden mekanismin soveltaminen maaseutualueilla ja valtiota alemmilla hallintotasoilla ovat tarpeen reilun kilpailun edistämiseksi, työntekijöiden oikeuksien turvaamiseksi ja tasapuolisten toimintaedellytysten luomiseksi.

5.5 Toinen merkittävä näkökohta koskee naisten työllisyyttä, ja siihen liittyviin haasteisiin vastaaminen edellyttää politiikkoja, joilla pyritään saamaan naiset kattavasti mukaan maatalous- ja elintarvikealan työmarkkinoille. Olennaisen hoivainfrastruktuurin tarjoamisella on keskeinen rooli pyrittäessä lisäämään maaseutualueiden vetovoimaa naisten keskuudessa ja helpottamaan heidän pääsyään työmarkkinoille.

5.6 Olisi tehostettava toimia, joilla kannustetaan ja tuetaan nuoria osallistumaan kaikkeen mahdolliseen taloudelliseen toimintaan maaseudulla ja syrjäisillä alueilla. Niihin kuuluvat myös koulutus- ja taloudellinen tuki. Sukupolvien väliset mentorointi- ja oppisopimusjärjestelmät ja yhteydet Erasmus+-ohjelman kaltaisiin oppimismahdollisuuksiin voivat olla hyödyllisiä.

5.7 Lyhyet toimitusketjut edistävät kestävämpää, selviytymiskykyisempää ja monipuolisempaa maatalous- ja elintarviketoimintaa, luovat työpaikkoja ja pitävät ihmisiä maaseutualueilla. Lisäksi nuoret maataloustuottajat ja maaseudun yrittäjät toteuttavat usein aloitteita, joilla uudistetaan perinteisiä maahan liittyviä toimia. Olisi tarjottava julkisia investointeja ja tukea paikallisten tuotteiden edistämiseksi. Näillä aloilla toimivia nuoria olisi tuettava.

5.8 Maan rajallinen saatavuus ja luotonsaantivaikeudet aiheuttavat etenkin nuorten osalta haasteita maatalousyrityksille ja muille yrityksille. Maataloustuottajien parissa pientiloilla, nuorilla viljelijöillä, tulokkailla ja innovatiivisilla investoinneilla on eniten vaikeuksia saada rahoitusta ([23]). Maan hankinnan ja luotonsaannin helpottaminen maaseutualueiden yrittäjien ja erityisesti nuorten yrittäjien osalta voi vauhdittaa maaseutuyhteisöjen kestävää taloutta ja edistää kestävää kehitystä.

5.9 YMP:n tukien viivästyminen 6–8 kuukaudella haittaa maatalousalan rahoitusvakautta ja suunnittelua erityisesti nuorten osalta, ja siihen on puututtava. Hallinnollisten menettelyjen virtaviivaistaminen ja yksinkertaistaminen kaikilla tasoilla EU:n tasolta alueelliselle ja kansalliselle tasolle voi auttaa ja siitä voi tulla kannustin erityisesti nuorille, ja lisäksi se voi vahvistaa hallinnon tehokkuutta ja vaikuttavuutta.

5.10 Maatalousalan ulkopuoliset maaseutualueiden työllistymismahdollisuudet – esimerkiksi matkailun, kulttuurin ja urheilun alalla – edistävät näiden alueiden kestävää kehitystä ja elinvoimaisuutta ja voivat houkutella nuoria, minkä vuoksi niitä on tuettava riittävästi.

6. **Ammatillinen ja yleissivistävä koulutus**

6.1 Kaikentasoisella koulutuksella on ratkaiseva rooli maaseudun kehittämisessä, koska se tarjoaa tarvittavia taitoja ja tietämystä.

([22]) Maatalous – EU:n toimet (https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/agriculture_fi).
([23]) Financial needs in the agriculture and agri-food sectors in the European Union, fi-compass, 2020.

6.2 Koulutusjärjestelmissä olisi otettava huomioon muutosvoimainen koulutus, joka antaa nuorille mahdollisuuden systeemisen muutoksen toteuttamiseen ([24]). Hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) tuoreen raportin mukaan ”muutosvoimainen oppiminen on ratkaisevan tärkeää, koska se auttaa luomaan sekä yhteistä tietoisuutta että yhteistä toimintaa” ([25]). Unescon määritelmän mukainen muutosvoimainen koulutus ottaa ihmiset aktiivisesti mukaan käytännön kokemusten, havainnoinnin ja kattavan näkökulman avulla. Se kannustaa kokonaisvaltaiseen kehitykseen ja antaa ihmisille mahdollisuuden osallistua mielekkäällä tavalla yhteisöjensä toimintaan.

6.3 Euroopan osaamisen teemavuonna 2023 olisi keskityttävä vihreän siirtymän ja digitalisaation hallintaan sekä kestävän kehityksen toteuttamiseen tarvittavien taitojen hankintaan. Sen yhteydessä olisi kiinnitettävä huomiota nuorten kohtaamiin haasteisiin nopeasti muuttuvassa maailmassa.

6.4 Ammatillista ja yleissivistävää koulutusta olisi toteutettava monialaisella lähestymistavalla, jossa otetaan huomioon paikalliset tilanteet ja yhteisöjen tarpeet. Järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta, joka edustaa ja tukee ihmisten usein muuttuvia vaatimuksia, olisi otettava mukaan näiden väylien suunnitteluun ja toteuttamiseen.

6.5 Investoinnit osaamiseen ja tutkintoihin ovat tarpeen, etenkin kun otetaan huomioon alan työurien jaksoittainen luonne sekä vihreän siirtymän ja kiertotalouden luomat uudet työpaikat, jotka edellyttävät erityistaitoja. Maaseudulla asuviin työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleviin, vammaisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin sekä syrjäytyneihin yhteisöihin on kiinnitettävä asianmukaista huomiota.

6.6 Erasmus+-ohjelmassa ja LEADER/CLLD-ohjelmassa / paikallisyhteisöjen omissa kehittämishankkeissa olisi tarjottava erityisiä mahdollisuuksia johtamistaitojen kehittämiseen ja maaseutu- ja kaupunkialueiden nuorten keskinäisen ymmärryksen parantamiseen. Tämä voi helpottaa heidän osallistumistaan osallistavaan monisidosryhmäiseen hallintomalliin.

6.7 Koulutuksella ja tutkimuksella on keskeinen rooli sisämaa- ja vuoristoalueiden sekä saarten maatalous- ja laiduntoiminnan uudelleentarkastelussa, perheviljelmien sukupolvenvaihdoksen helpottamisessa ja kestävän ja alueellisesti tasapuolisen kehityksen varmistamisessa EU:ssa. Inhimillisen pääoman laadun parantaminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan vastata kuluttajien odotuksiin tuotannon laadusta ja kestävyydestä.

6.8 Uudella tilanhoitajien sukupolvella voidaan odottaa olevan tarvittavat taidot hoitaa tuotantoa tehokkaasti ja samalla suojella ympäristöä, osallistua ilmastonmuutoksen torjuntaan, vastata terveelliseen ja tasapainoiseen ruokavalioon sekä eläinten hyvinvointiin liittyviin yhteiskunnan vaatimuksiin sekä pysyä mukana tieteen ja teknologian yhä kiihtyvässä kehityksessä. Entistä osaavamman työvoiman ansiosta maatalousala voi parantaa tuottavuuttaan ja tulonhankintamahdollisuuksiaan ([26]).

6.9 Eurooppalaiset maaseutuyliopistot ja hajautetut julkiset palvelut ovat tärkeitä maaseutuyhteisöjen erityistarpeisiin räätälöidyn yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, ohjauksen ja opastuksen tarjoamisessa. Nämä instituutiot edistävät maaseudun kehittämistä tarjoamalla asiaankuuluvia ohjelmia ja palveluja, joilla tuetaan paikallisia tarpeita. Tässä yhteydessä voisi olla hyödyllistä ottaa mukaan kansalaisyhteiskunnan organisaatiot sekä lisätä ja kehittää epävirallista koulutusta.

7. **Parhaat käytännöt maaseutualueiden nuorten haasteisiin vastaamiseksi**

7.1 Tässä luvussa tuodaan esiin parhaita käytäntöjä, joilla havainnollistetaan ihmisten, organisaatioiden ja yhteisöjen omistautumista ja sitoutumista myönteisten muutosten aikaansaamiseen maaseutualueilla ja jotka ovat yhdenmukaisia luvussa ”Päätelmät ja suositukset” esitettyjen suositusten kanssa ja kuvaavat niiden mahdollisia muutosvaikutuksia maaseudun nuoriin. Yhdessä nämä aloitteet muodostavat etenemissuunnitelman, jonka avulla voidaan rakentaa kaikille parempi tulevaisuus. Siinä maaseutualueilla on keskeinen rooli taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta, nuoria kohdellaan yhdenvertaisesti ja he voivat osallistua täysipainoisesti sekä maaseutu- että kaupunkiympäristössä.

7.2 Tiedonkeruun ja nuorisokeskeisen tutkimuksen edistämisen osalta kohdennettujen investointien ja politiikkojen ohjaamiseksi maaseudun nuorisotyöllisyyttä käsittelevä EU:n YMP-verkoston aihekohtainen ryhmä ([27]) kartoittaa nuorten kohtaamia haasteita kaikkialla Euroopan unionissa ja edistää ideoiden ja aloitteiden vaihtoa, mikä helpottaa tietojen ja tietämyksen jakamista. Maaseutusopimusyhteisö voi myös olla keskeisessä asemassa tiedonkeruussa ja yhteisön osallistumista koskevissa pyrkimyksissä.

([24]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Nuorille paremmat valmiudet tehdä kestävästä kehityksestä totta – vaikutusmahdollisuuksien lisääminen koulutuksen avulla” (EUVL C 100, 16.3.2023, s. 38).
([25]) Climate Change 2022: Mitigation of climate change, s. 2871.
([26]) Eurostatin alueellinen vuosikirja 2023
([27]) https://eu-cap-network.ec.europa.eu/thematic-group-rural-youth-employment-voice-rural-youth_en

7.3 Kun pyritään tekemään maaseutualueista houkuttelevampia nuorille, maaseutuyhteisö, eurooppalainen koulutusalue ([28]), innovatiivinen yhteisötalouden Ca' Colonna -startup-aloite ([29]) sekä Erasmus+-ohjelman ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen kaltaiset EU:n ohjelmat tarjoavat tilaisuuden lisätä nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista maaseudun kehittämiseen sekä saada tällaisia palveluja nuorten ulottuville. Näillä aloitteilla varmistetaan laadukkaat palvelut, työpaikat, koulutus ja infrastruktuurin saavutettavuus.

7.4 Sukupolvenvaihdosten ja monisidosryhmäisen hallinnon edistämisen osalta Cocoreado-suurlähettiläsprojekti ([30]), YK:n nuorisostrategia 2030 ([31]) ja RURBEST22-hanke ([32]) lisäävät nuorten vaikutusmahdollisuuksia, kannustavat yhteistyöhön ja kartoittavat kehittyviä tapoja, joilla nuoret osallistuvat toimintaan teknologian ja sosiaalisen median avulla, ja vastaavat näin ETSK:n kehotukseen osallistavista väylistä. Maaseutusopimusyhteisö edistää myös monisidosryhmäistä hallintoa sekä nuorten ja poliittisten päättäjien osallistumista.

7.5 Kestävän talouden ja laadukkaiden työpaikkojen merkityksen osalta Euroopan kouluopetusfoorumi ([33]) ja uudet Erasmus- ja Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevat ohjelmat tarjoavat laadukasta koulutusta ja pysyviä työsopimuksia. Näillä ohjelmilla edistetään myös työntekijöiden oikeuksia ja tasapuolisia toimintaedellytyksiä ja sitoudutaan edistämään laadukkaita työpaikkoja. Tässäkin tapauksessa maaseutusopimusyhteisöllä on roolinsa työllistymismahdollisuuksien edistämisessä maaseutualueilla.

7.6 Maa-alueiden hankinnan ja luotonsaannin helpottamista koskevan suosituksen osalta Ranskan merenranta-alueita koskeva aloite ([34]) avaa mahdollisuuksia nuorille yrittäjille ja helpottaa maan saatavuutta. Näin ollen se tukee ETSK:n näkemystä maa-alueiden hankinnan ja luotonsaannin helpottamisesta maaseudun yrittäjille sekä kestävästä talouskasvusta.

7.7 Eurooppalainen kouluopetusfoorumi, Cocoreado-projekti ja Eco-Schools -ohjelma ([35]) täydentävät monialaista koulutusta koskevaa suositusta. Näillä käytännöillä tuetaan kaikilla tasoilla tapahtuvaa koulutusta, joka on räätälöity paikallisiin tarpeisiin, ja niissä otetaan huomioon monialaisen koulutuksen ja yhteisön osallistumisen merkitys. Maailman ruokafoorumin Youth Action for a Better Food Future -aloitteeseen ([36]) sisältyy myös eri tasoilla tapahtuvaa koulutusta, joka liittyy kestäviin elintarvikejärjestelmiin.

7.8 Kehotus keskittyä vihreässä siirtymässä tarvittaviin taitoihin saa vastakaikua Maailman ruokafoorumin Youth Action for a Better Food Future -aloitteessa, jolla on keskeinen rooli vihreän siirtymän ja kestävän kehityksen edellyttämien taitojen tarjonnassa erityisesti elintarvikejärjestelmien ja maatalouden osalta.

7.9 Lopuksi maaseutuyliopistojen roolin, hallinnon hajauttamisen ja epävirallisen koulutuksen tunnustamisen osalta eurooppalainen kouluopetusfoorumi ja Cocoreado-suurlähettiläsprojekti osoittavat maaseutuyhteisöille räätälöidyn koulutuksen, ohjauksen ja opastuksen merkityksen. Niissä kansalaisyhteiskunnan osallistumisen korostaminen sopii täydellisesti yhteen kansalaisyhteiskunnan rooliin maaseudun kehittämisessä.

Bryssel 14. joulukuuta 2023.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja

Oliver RÖPKE

([28]) https://education.ec.europa.eu/fi
([29]) https://www.cacolonna.it/
([30]) https://cocoreado.eu/cocoreado/
([31]) https://www.unyouth2030.com/
([32]) http://elard.eu/actions/rural-youth-in-action-from-local-to-european-level/
([33]) https://school-education.ec.europa.eu/fi
([34]) https://strugglesforlandforum.net/un-exemple-de-gestion-des-communs-lespace-public-maritime/
([35]) https://www.ecoschools.global/
([36]) https://www.world-food-forum.org/youth-action/en